TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gruodžio 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Bendra žemės ūkio politika – Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013 – Vyno sektoriaus paramos programa – Finansavimas – 50 straipsnis – Europos Sąjungos įnašas – Didžiausios pagalbos normos apskaičiavimas – Nacionalinės teisės aktuose numatyto mokesčių kredito įtraukimas“

Byloje C-497/24

dėl *Tribunale ordinario di Ancona* (Ankonos bendrosios kompetencijos teismas, Italija) 2024 m. birželio 27 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. liepos 17 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

GC, veikiantis savo vardu ir kaip to paties pavadinimo žemės ūkio valdos savininkas,

prieš

Regione Marche

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Schalin, teisėjai M. Gavalec (pranešėjas) ir Z. Csehi,

generalinė advokatė T. Ćapeta,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– GC, veikiančio savo vardu ir kaip to paties pavadinimo žemės ūkio valdos savininko, atstovaujamo *avvocati* S. Cianciullo ir M. Spinozzi,

– *Regione Marche*, atstovaujamo *avvocata* L. Di Ianni,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos S. Fiorentino, padedamo *procuratore dello Stato* I. Fresu ir *avvocato dello Stato* L. Vignato,

– Europos Komisijos, atstovaujamos B. Rechena ir P. Rossi,

* Proceso kalba: italų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013, p. 671), 50 straipsnio 4 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant GC, veikiančio savo vardu ir kaip to paties pavadinimo žemės ūkio valdos savininko, ir *Regione Marche* (Markės regionas, Italija) ginčą dėl sprendimo susigrąžinti Europos Sąjungos pagalbą, išmokėtą pagal nacionalinę paramos vyno sektoriui programą, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1308/2013

3 Reglamento Nr. 1308/2013 39 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta:

„Šiame skirsnyje nustatomos taisyklės, kuriomis reglamentuojamas Sąjungos lėšų skyrimas valstybėms narėms ir šių lėšų naudojimas valstybėse narėse pagal penkerių metų nacionalines paramos programas (toliau – paramos programos) specialioms paramos vyno sektoriui priemonėms finansuoti.“

4 Šio reglamento 44 straipsnio „Bendrosios paramos programų taisyklės“ 2 ir 3 dalyse numatyta:

„2. Sąjungos parama skiriama tik už reikalavimus atitinkančias išlaidas, patirtas po atitinkamo paramos programos projekto pateikimo.

3. Valstybės narės neprisideda prie priemonių, kurias finansuoja Sąjunga pagal paramos programas, išlaidų finansavimo.“

5 Minėto reglamento 50 straipsnio „Investicijos“ 4 dalies b punkte numatyta:

„Didžiausias Sąjungos pagalbos lygis, susijęs su reikalavimus atitinkančioms investicijų išlaidomis, yra toks:

<…>

b) 40 % – kituose nei mažiau išsivystę regionai;

<…>“

6 To paties reglamento 212 straipsnyje „Su vyno sektoriaus paramos programomis susiję nacionaliniai mokėjimai“ nustatyta:

„Nukrypdamos nuo 44 straipsnio 3 dalies, valstybės narės pagal Sąjungos valstybės pagalbos taisykles gali skirti nacionalines išmokas 45, 49 ir 50 straipsniuose nurodytoms priemonėms įgyvendinti.

Teikiant visuotinį viešąjį finansavimą, įskaitant finansavimą Sąjungos ir nacionalinėmis lėšomis, taikomas didžiausias pagalbos dydis, nustatytas atitinkamose Sąjungos taisyklėse dėl valstybės pagalbos.“

Reglamentas (ES) 2021/2117

7 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2117, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas, (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų, (ES) Nr. 251/2014 dėl aromatizuotų vyno produktų apibrėžties, aprašymo, pateikimo, ženklinimo ir geografinių nuorodų apsaugos ir (ES) Nr. 228/2013, kuriuo nustatomos specialios žemės ūkio priemonės atokiausiems Sąjungos regionams (OL L 435, 2021, p. 262), 1 straipsnio 8 punkto e papunktyje numatyta, kad išbraukiami Reglamento Nr. 1308/2013 29–60 straipsniai.

8 Pagal Reglamento 2021/2117 6 straipsnio ketvirtą pastraipą šis 1 straipsnio 8 punkto e papunktis taikomas nuo 2023 m. sausio 1 d.

9 Reglamento 2021/2117 5 straipsnio 7 dalies a punkte nurodyta:

„Reglamento [Nr. 1308/2013] 40 straipsnyje nurodytos paramos programos vyno sektoriuje toliau taikomos iki 2023 m. spalio 15 d. Reglamento [Nr. 1308/2013] 39–54 straipsniai po 2022 m. gruodžio 31 d. toliau taikomi:

a) patirtoms išlaidoms ir išmokėtoms išmokoms vykdant veiksmus, įgyvendintus anksčiau nei 2023 m. spalio 16 d., pagal to reglamento 39–52 straipsniuose nurodytą pagalbos sistemą“.

Italijos teisė

10 2019 m. gruodžio 27 d. *legge n. 160 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2020 e bilancio pluriennale per il triennio 2020–2022* (Įstatymas Nr. 160 dėl 2020 m. finansinių metų valstybės biudžeto projekto ir 2020–2022 m. trejų metų daugiamečio biudžeto; GURI Nr. 304, 2019 m. gruodžio 30 d.; toliau – 2020 m. biudžeto įstatymas) 1 straipsnio 185–197 dalyse numatytas mokesčio kreditas įmonėms, investuojančioms į materialias ir nematerialias gamybos priemones, naudojamas technologinei ir skaitmeninei gamybos procesų transformacijai.

11 Šio įstatymo 1 straipsnio 192 dalyje nurodyta:

„Mokesčio kreditas nėra pridedamas prie pajamų, taip pat prie regioninio gamybinės veiklos mokesčio bazės, ir nėra svarbus [*testo unico di cui al decreto del Presidente della Repubblica 22 dicembre 1986, n. 917* (1986 m. gruodžio 22 d. Respublikos Prezidento dekrete Nr. 917 pateiktas suvestinis tekstas)] 61 straipsnyje ir 109 straipsnio 5 dalyje nurodyto santykio tikslais. Mokesčio kreditas gali būti sumuojamas su kitomis lengvatomis, susijusiomis su tomis pačiomis išlaidomis, su sąlyga, kad sumuojant, taip pat atsižvelgiant į tai, kad jis nėra pridedamas prie pajamų ir regioninio gamybinės veiklos mokesčio bazės, kaip tai nurodyta ankstesniame sakinyje, neviršijamos patirtos išlaidos.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

12 2020 m. spalio 14 d. Markės regionas patvirtino regioninį kvietimą teikti paraiškas dėl projektų, skirtą įgyvendinti Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnyje numatytą priemonę „Investicijos“ 2020/2021 metams, t. y. priemonę, kuri yra pagalbos programos vyno sektoriuje dalis.

13 2020 m. lapkričio 30 d. vynuogininkystės įmonė GC pateikė paraišką dėl pagalbos projektui, kurio bendra vertė – 392 662,59 EUR. Šiame projekte buvo numatyta imtis priemonių, skirtų, viena vertus, užtikrinti aukšto lygio energijos vartojimo efektyvumą ir, kita vertus, skatinti inovacijas ir produktų kokybę. Šios priemonės apėmė naujų izoliuotų talpyklų, leidžiančių automatizuotai ir nuotoliniu būdu valdyti įvairius vyno gamybos etapus, įsigijimą.

14 2021 m. gegužės 27 d. Markės regionas patvirtino paraiškų, atitinkančių šios pagalbos programos reikalavimus, eiliškumą, ir 2 numeriu įrašė GC paraišką, todėl patvirtino 157 065,04 EUR pagalbos jai suteikimą. 2021 m. rugsėjo 13 d. 80 % šios sumos, t. y. 125 652,03 EUR, buvo išmokėta avansu, o likę 20 % turėjo būti išmokėti projekto užbaigimo dieną, kuri buvo numatyta 2022 m. liepos 15 d.

15 Įgyvendinant projektą GC pateikė prašymą dėl pakeitimo, jame buvo numatyta pritaikyti bendrą išlaidų sumą, kuri buvo perskaičiuota ir sudarė 392 044,85 EUR, todėl pagalbos dydis buvo perskaičiuotas ir sudarė 156 817,94 EUR, o tai 2022 m. liepos 1 d. patvirtino Markės regionas.

16 Užbaigus projektą GC pateikė prašymą išmokėti likutį už deklaruotas patirtas išlaidas, kurios sudarė 389 256,21 EUR, t. y. mažiau nei 2022 m. liepos 1 d. patvirtinta suma. Taigi GC nustatė, kad visa prašomos pagalbos suma yra 155 702,48 EUR, todėl mokėtinas likutis sudarė 30 050,45 EUR.

17 *Struttura Decentrata Agricoltura di Ascoli Piceno e Fermo* (Askoli Pičeno ir Fermo decentralizuota paramos žemės ūkiui administracija, Italija) atlikus patikrinimus, prašymas išmokėti likutį buvo pripažintas iš dalies atitinkantis reikalavimus. Ši administracija, be kita ko, konstatavo, kad dėl pagal projektą finansuotų investicijų buvo suteiktas mokesčio kreditas, kaip tai suprantama pagal 2020 m. biudžeto įstatymo 1 straipsnio 192 dalį (toliau – mokesčio kreditas). Taigi bendra pagalbos iš Sąjungos biudžeto ir mokesčio kredito suma viršijo Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnio 4 dalies b punkte nurodytą didžiausią leistiną pagalbos normą, t. y. 40 % GC investicijų išlaidų. Todėl minėta administracija nusprendė, kad GC gautas perviršis, palyginti su didžiausia leistina suma, nebuvo mokėtinas ir turėjo būti susigrąžintas.

18 2022 m. gruodžio 21 d. Markės regionas informavo GC, kad pradėjo procedūrą dėl suteiktos pagalbos dalinio atšaukimo ir nurodė susigrąžinti dalį sumokėto avanso – 92 185,82 EUR. 2023 m. sausio 27 d. sprendimu jis, be kita ko, paprašė grąžinti šią sumą.

19 2023 m. kovo 1 d. GC grąžino reikalaujamą sumą ir pasiliko teisę teisme ginčyti sprendimus dėl dalinio pagalbos atšaukimo ir susigrąžinimo.

20 GC kreipėsi į *Tribunale ordinario di Ancona* (Ankonos bendrosios kompetencijos teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą. GC iš esmės teigė, kad mokesčio kreditas gali būti sumuojamas su kitomis lengvatomis, kuriomis siekiama padengti tas pačias išlaidas, su kuriomis susijęs šis kreditas, taigi ir su pagalbos priemone, nurodyta regiono kvietime teikti paraiškas dėl projektų vyno sektoriuje, su vienintele sąlyga, kad visų lengvatų suma neviršytų

100 % patirtų išlaidų. Kadangi mokesčio kreditas yra bendra priemonė, taikoma visoms įmonėms, ir nėra valstybės pagalba, į jį neturi būti atsižvelgiama vertinant, ar viršyta Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnio 4 dalies b punkte numatyta didžiausia pagalbos norma, t. y. 40 %.

21 Markės regionas, priešingai, mano, kad mokesčio kreditas ir Sąjungos pagalba turi būti sumuojami neviršijant šios didžiausios pagalbos normos. Be to, tokį aiškinimą patvirtina Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato nuomonė, išreikšta 2020 m. lapkričio 17 d. rašte *Ares* (2020)6839797.

22 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl to, ar vertinant, ar viršyta Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnio 4 dalies b punkte numatyta didžiausia pagalbos norma, reikia sumuoti mokesčio kreditą ir Sąjungos pagalbą. Viena vertus, galima manyti, kad mokesčio kreditas yra viešosios paramos forma, kuria sumažinamos bendros investicijų išlaidos sumažinant šias išlaidas patiriančios įmonės mokesčių naštą, todėl yra rizika, kad ta pati investicija bus du kartus kompensuota iš viešųjų išteklių. Kita vertus, mokesčio kreditas gali būti laikomas bendro pobūdžio priemone, numatančia lengvatas visoms įmonėms. Taigi, kadangi mokesčio kreditas negali būti laikomas valstybės pagalba, jis negali prisidėti prie draudžiamo viešųjų išteklių sumavimo. Atvirkščiai, šis kreditas sudaro sąlygas sukurti sinergiją tarp įvairių viešosios paramos investicijoms formų, kurios būtų sumuojamos siekiant finansuoti įvairias projekto ar investicijos dalis. Šiuo atžvilgiu minėtas kreditas neturėtų būti įtrauktas į Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnyje numatytą didžiausią ribą.

23 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale ordinario di Ancona* (Ankonos bendrosios kompetencijos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento [Nr. 1308/2013] 50 straipsnio 4 dalis, kiek joje numatyta, kad „[d]idžiausias Sąjungos pagalbos lygis, susijęs su reikalavimus atitinkančiom[i]s investicijų išlaidomis, yra toks: <…> b) 40 % – kituose nei mažiau išsivystę regionai“, apima ir mokesčio kreditus, todėl skaičiuojant 40 % ribą šie mokesčio kreditai turi būti prilyginti bet kokiam kitam pagalbos gavėjo gautam įnašui?“

Dėl prejudicinio klausimo

24 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad apskaičiuojant šioje nuostatoje numatytą didžiausią pagalbos normą investicijoms reikia atsižvelgti ne tik į Sąjungos pagalbą, išmokėtą jos gavėjui pagal investicijų projektą, bet ir į naudą, kurią šis gavėjas įgijo dėl nacionalinės teisės aktuose numatyto mokesčio kredito.

25 Pirmiausia reikia pažymėti, kad Reglamento 2021/2117 1 straipsnio 8 punkto e papunkčiu nuo 2023 m. sausio 1 d. buvo panaikintas Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnis. Vis dėlto pagal Reglamento 2021/2117 5 straipsnio 7 dalies a punktą šis 50 straipsnis toliau taikomas patirtoms išlaidoms ir išmokėtoms išmokoms vykdant veiksmus, įgyvendintus pagal Reglamentą Nr. 1308/2013 iki 2023 m. spalio 16 d. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta tiksli data, kada buvo baigtas pagrindinėje byloje nagrinėjamas investicijų projektas ar kada GC pranešė apie savo prašymą išmokėti likutį, nėra abejonių, kad šie įvykiai nutiko iki 2023 m. spalio 16 d., nes sprendimas dėl susigrąžinimo, kuris buvo perduotas nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, buvo priimtas 2023 m. sausio 27 d. Todėl Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnis taikytinas *ratione temporis*.

26 Tai pažymėjus reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės nuostatos aiškinimu neturi būti panaikintas aiškios ir tikslios šios nuostatos formuluotės veiksmingumas. Taigi, kai Sąjungos teisės nuostatos prasmė aiškiai matyti iš jos formuluotės, Teisingumo Teismas negali nukrypti nuo šio aiškinimo (2022 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *VD ir SR*, C-339/20 ir C-397/20, EU:C:2022:703, 71 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

27 Viena vertus, iš Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnio 4 dalies matyti, kad didžiausios „Sąjungos pagalbos“ normos, susijusios su reikalavimus atitinkančiomis investicijų išlaidomis, sudaro 40 % kituose nei mažiau išsivystę regionai. Iš šios nuostatos formuluotės aiškiai matyti, kad joje kalbama tik apie „Sąjungos pagalbą“, o ne apie kitus įnašus, pavyzdžiui, nacionalinį įnašą mokesčio kredito forma.

28 Kita vertus, šį aiškinimą patvirtina šios nuostatos kontekstas.

29 Pirma, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1308/2013 I antraštinėje dalyje „Intervencija į rinką“ yra II skyrius „Pagalbos sistemos“, jame yra 4 skirsnis „Paramos programos vyno sektoriuje“, kuris pradedamas šio reglamento 39 straipsniu ir kuriame yra jo 50 straipsnis. 39 straipsnyje numatyta, kad šiame skirsnyje nustatomos taisyklės, kuriomis reglamentuojamas Sąjungos lėšų skyrimas valstybėms narėms ir naudojimas jose pagal penkerių metų nacionalines paramos programas specialioms paramos vyno sektoriui priemonėms finansuoti. Reikia pažymėti, kad minėtame 39 straipsnyje tik apribojamos šiame skirsnyje nustatytos taisyklės Sąjungos lėšų skyrimo valstybėms narėms ir šių lėšų naudojimo jose sritimis, neapimant nacionalinių taisyklių, kuriomis siekiama skirti finansinius išteklius vyno sektoriui, kaip antai mokesčio kreditą.

30 Antra, reikia pažymėti, jog Reglamento Nr. 1308/2013 44 straipsnio „Bendrosios paramos programų taisyklės“ 2 dalyje numatyta, kad Sąjungos pagalba skiriama tik už reikalavimus atitinkančias išlaidas, patirtas po atitinkamo pagalbos programos projekto pateikimo, o jo 3 dalyje – kad valstybės narės neprisideda prie priemonių, kurias finansuoja Sąjunga pagal pagalbos programas, išlaidų finansavimo. Iš to išplaukia, kad valstybėms narėms iš principo neleidžiama prisidėti prie Sąjungos finansuojamų priemonių išlaidų, todėl apskaičiuojant šio reglamento 50 straipsnyje nurodytas didžiausias leistinas pagalbos normas vyno sektoriuje reikia atsižvelgti tik į Sąjungos biudžete sutelktus išteklius.

31 Trečia, kaip savo rašytinėse pastabose pažymėjo Komisija, Reglamento Nr. 1308/2013 44 straipsnio 3 dalyje iš tiesų nustatyta taisyklė, pagal kurią draudžiamas nacionalinis bendras nacionalinių pagalbos programų vyno sektoriuje finansavimas. Tačiau ši nuostata turi būti aiškinama kartu su šio reglamento 212 straipsniu, kuriame nustatyta nuo šio 44 straipsnio 3 dalies leidžianti nukrypti nuostata, pagal kurią valstybės narės, laikydamosi Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių, gali skirti nacionalines išmokas, be kita ko, minėto reglamento 50 straipsnyje nurodytoms priemonėms įgyvendinti. Iš to išplaukia, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai numatė, kad valstybės narės gali remti projektus, susijusius su Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnyje nurodyta priemone „Investicijos“, papildydamos Sąjungos finansuojamas priemones, jei laikomasi Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių.

32 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 1308/2013 50 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad apskaičiuojant šioje nuostatoje numatytą didžiausią pagalbos normą investicijoms reikia atsižvelgti į Sąjungos pagalbą, išmokėtą jos gavėjui pagal investicijų projektą, bet ne į naudą, kurią šis gavėjas įgijo dėl nacionalinės teisės aktuose numatyto mokesčio kredito.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

33 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007, 50 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad apskaičiuojant šioje nuostatoje numatytą didžiausią pagalbos normą investicijoms reikia atsižvelgti į Europos Sąjungos pagalbą, išmokėtą jos gavėjui pagal investicijų projektą, bet ne į naudą, kurią šis gavėjas įgijo dėl nacionalinės teisės aktuose numatyto mokesčio kredito.

Parašai.